

yor; buradaki nedenler, ölçüler nedir?

T.D.K.- Yayın alanında ne tür çeviriler yapıldığına bakalım: Bir, bütünüyle çevriliyor, Jules Verne'ler gibi; iki, çocuklar için kısaltılmış olarak çevriliyor; üç, uyarlatma yapılıyor. Kısaltmalarda da, ya Batu'nun yaptığı kısaltmalar aynen dilimize çevriliyor, ya da buradaki yayıncılar çevirtirken kısaltıyor. "Çocuk bunu anlamaz, at onu," diye diye yapılan çeviriler. Ben yayıncı olarak bunu söylemedim, ama söylüyorlar ki atılıyor, çevirmenin kendi başına bunu yaptığına ihtimal vermiyorum. Yayıncı kendisine ters gelen yerleri, çocuğun adına yetkiliymiş gibi konuşup çıkartıyor. Ben Ezop masallarını çevirmedim, yeniden yazdım; o dersleri o günün koşullarına uygun olarak yeniden yazdım. Nurullah Ataç'ın bir Ezop çevirisi var. Şu anda 35 yaşında olan oğluma okumuştum o çeviriyi; Ataç'a rağmen tat almamıştı. O çevirileri biz de okuduk çocukluğumuzda. Ama bizimle şimdiki çocuklar arasında çok büyük farklar var. Oğlum gözünü açtığı zaman evde telefon vardı, çamaşır makinası vardı.

M.A.- Bizdeki çocuk edebiyatı, en eskilere kadar giderseniz, önce çevirilerle başlıyor. Sonra bakıyorlar ki toplumda birçok kavramlar, özellikle isimler, şehir isimleri, kişi isimleri tutmuyor, uyarlamalar başlıyor. Daha sonra özgün örneklerle geçiliyor, bu da dönem olarak 20. yüzyılın başlangıcı. O dönemde de siyasal dönüşüm yaşanıyor. 1930'larda harf inkılabı gerçekleşiyor, yeniden bir yapılanma, yeni bir başlangıç yaşanıyor. Ondan sonraki 60 yılda da hızlı bir gelişmeyle bugün edebiyatımız, yetişkin ve çocuk edebiyatı olarak, artık olgunluk dönemine geçmeye hazırlanıyor.

T.D.K.- İsim uyarlamalarıyla ilgili ben bir örnek vereyim: Blyton'ları biz keşfetmedik. Onları aldık getirdik, doğrudan doğruya çeviri yaptırдық. Çocukların adlarının bizim çocuklarımız için telaffuzunun zor oluşu yayıncı olarak bana ters geldi. Biz bunları bir tür uyarlayalım dedik, çünkü oradaki istasyonlar, köyler, şehirler kitabı karmakarışık yapıyordu, daha doğrusu ben öyle algıladım, dedim ki çocuk bunları itebilir. O zaman Mehmet Harmancı ve iki arkadaşımızın yardımıyla bunları uyarladık. Bu arada çocuklara bilinen Ayşe, Fatma gibi isimler de takmadık. O yaş grubunun içinde çocuklar birbirine birtakım lakaplar takarlar: "Çakı", "Reis" gibi. Çocuk bunu reddetmedi. Ayrıca romanlar tatlı bir serüven türünden olduğu için bu yaptığımız metne de ters düşmedi.

F.E.- Yazarken geçerli olan bir nokta çevirirken de geçerli. Birşeyi birkaç türlü söyleyebilirsiniz. Birşeyi ben size söylerken kendiliğimden bir cümle söylerim hemen. Ama çocuğa söylerken, kendiliğimden söylediğimden farklı söylerim. Çocuk iki-üç yaşlarında nasıl neden-sonuç ilişkileriyle ilgili söyleyişleri anlamıyorsa, 7-8 yaşlarında da bazı söyleyişleri anlamıyor. "Rağmen" hep aklıma gelen örnektir. Şimdi size, "sigara içmememe rağmen kibritim var derim," ama çocuk söz konusu olunca aynı şeyi "sigara içmiyorum, ama kibritim var," şeklinde söylerim. Kısacası sözcük ve söyleyiş seçimi de çevirmenin aşması gereken bir güçlük.

M.Ç.- Hepinize çok teşekkür ederiz.

Metis Çeviri, 1991 Bahar, Sayı 15